

Bożena Węcka

Ocena stanu i propozycje zmian w zakresie infrastruktury turystycznej gminy Głuchołazy w opinii turystów : wyniki badań

Ekonomiczne Problemy Usług nr 85, 291-303

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOŻENA WĘCKA

Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach

**OCENA STANU I PROPOZYCJE ZMIAN W ZAKRESIE
INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ GMINY GŁUCHOŁAZY
W OPINII TURYSTÓW – WYNIKI BADAŃ**

Wprowadzenie

Atrakcyjność turystyczna miejscowości czy regionu wynika z charakterystycznych dla niego szeroko rozumianych walorów turystycznych, stanu środowiska naturalnego, możliwości dotarcia do niego, czyli dostępności komunikacyjnej oraz infrastruktury turystycznej na obszarze recepcji ruchu turystycznego. Jest ona konsekwencją działalności mającej na celu przystosowanie przestrzeni do potrzeb turystów¹. Infrastrukturę turystyczną według M. Nowakowskiego stanowi „zbiór obiektów zagospodarowania turystycznego i paraturystycznego wraz z innymi formami zainwestowania niekubaturowego, wykorzystywanymi w celach turystycznych i wypoczynkowych”². W literaturze przedmiotu infrastrukturę turystyczną utożsamia się z zagospodarowaniem turystycznym. W obu tych pojęciach chodzi o zespół obiektów i urządzeń stanowiących wyposażenie określonego obszaru (miejscowości, regionu) lub szlaku, umożli-

¹ *Współpraca i integracja w turystyce w Euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, red. A. Rapacz, Wyd. AE Wrocław, Wrocław 2004, s. 110.

² M. Nowakowski, *Słownik terminów związanych z turystyką i hotelarstwem*, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa, Katowice 2001, s. 25.

wiających zaspokojenie potrzeb zgłaszanych przez uczestników ruchu turystycznego³. Taką definicję zagospodarowania turystycznego podają oprócz Warszzyńskiej i Jackowskiego także Kowalczyk⁴ i Rogalewski⁵. Zagospodarowanie turystyczne można nazwać także bazą materialną turystyki⁶. Elementy składowe zagospodarowania turystycznego wspomagają lub uzupełniają istniejące walory, umożliwiając jednocześnie prawidłowe funkcjonowanie obszaru recepcyjnego⁷. Zaliczamy do nich⁸: urządzenia noclegowe, urządzenia gastronomiczne, urządzenia komunikacyjne, urządzenia rekreacyjne. Celem niniejszego opracowania jest analiza stanu i propozycje zmian w zakresie zagospodarowania turystycznego gminy Głuchołazy, która już w okresie międzywojennym była znaną miejscowością wczasową i uzdrowiskową.

1. Położenie geograficzne i dostępność komunikacyjna gminy⁹

Gmina Głuchołazy położona jest w południowo-zachodniej części województwa opolskiego, w powiecie nyskim. Pod względem administracyjnym składa się ona z 17 sołectw, od zachodu graniczy z gminą Otmuchów, od północy z gminą Nysa, a od wschodu z gminą Prudnik. Południową granicę gminy stanowi granica państwa z Republiką Czeską (rysunek 1).

³ J. Warszzyńska, A. Jackowski, *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa 1978, s. 30.

⁴ A. Kowalczyk, *Geografia turystyki*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2000, s. 25.

⁵ O. Rogalewski, *Zagospodarowanie turystyczne*, WSiP, Warszawa 1979, s. 24.

⁶ J. Płocka, *Wybrane zagadnienia z zagospodarowania turystycznego*, cz. I, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Toruń 1996, s. 42.

⁷ J. Kaczmarek, A. Stasiak, B. Włodarczyk, *Produkt turystyczny. Pomysł, organizacja, zarządzanie*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005, s. 53.

⁸ J. Wyrzykowski, J. Marak, B. Mikułowski, *Turystyka na Dolnym Śląsku i Śląsku Opolskim. Strategia rozwoju produktu turystycznego*, Mada Press, Wrocław 1999, s. 62–78.

⁹ Por. *Strategia promocji obszaru Gór Opawskich*, red. J. Marak, B. Węcka, opracowanie zrealizowane na potrzeby projektu: *Transgraniczny potencjał turystyczny obszaru Gór Opawskich*, Głuchołazy 2011.

Rys. 1. Gmina Głuchołazy z podziałem na sołectwa

Źródło: oficjalna strona internetowa gminy Głuchołazy: www.gluchołazy.pl.

Blizsze otoczenie gminy Głuchołazy stanowią po polskiej stronie granicy znane z licznych atrakcji turystycznych miasta-gminy: Nysa, Otmuchów i Paczków; po stronie czeskiej: Złate Hory, Jeseník, Vrbno pod Pradědem i Město Albrechtice. Istotne turystycznie otoczenie dalsze, mieszczące się w promieniu 50 km to: Góry Złote, Góry Bialskie, Masyw Śnieżnika i Jeseníky. Najważniejszym ośrodkiem w gminie, decydującym o jego znaczeniu gospodarczym i potencjale społecznym jest miasto Głuchołazy, które stanowi również siedzibę władz gminy. Odległości od najbliższych znaczących rynków emitujących ruch turystyczny (dużych i średnich miast) są następujące: Opole – 70 km, Wrocław – 100 km, Katowice i inne miasta aglomeracji górnośląskiej – 180–200 km, Łódź – 250 km, Olomouc (Ołomuniec) – 100 km, Hradec Králové – 140 km, Praha – 230 km. Położenie to jest dla Głuchołaz niezwykle korzystne przede wszystkim ze względu na niewielkie odległości do miast o rozwiniętej funkcji turystycznej.

Rys. 2. Gmina Głuchołazy w Powiecie Nyskim

Źródło: oficjalna strona internetowa Powiatu Nysa – www.powiatnysa.pl.

Na terenie gminy Głuchołazy duże znaczenie mają następujące drogi: droga krajowa nr 40 na trasie granica Polski i Czech–aglomeracja górnośląska; droga wojewódzka na trasie granica Polski i Czech–Nysa. Pozostałe drogi to drogi powiatowe łączące miasto Głuchołazy z 17 sołectwami i drogi gminne. Przygraniczne położenie gminy, a zwłaszcza zlokalizowane na jej terenie dwa graniczne przejścia drogowe i jedno kolejowe czynią ją łatwo dostępną w transgranicznym ruchu turystycznym polsko-czeskim. Dotyczy to szczególnie dostępności gminy dla wcześniej wymienionych czeskich rynków emisyjnych. Dla dostępności komunikacyjnej gminy Głuchołazy istotne znaczenie ma bliskość (ok. 55 km) autostrady transeuropejskiej A4 i jej połączenie z Głuchołazami przez Grodków (lub Niemodlin) i Nysę. Dużą rolę w dostępności gminy odgrywa gęsta sieć dróg powiatowych i gminnych oraz bogata sieć połączeń i duża częstotliwość kursów komunikacji autobusowej. Powyższe elementy tworzą łącznie wizerunek gminy dobrze skomunikowanej z bliższym i dalszym otoczeniem – zarówno krajowym, jak i zagranicznym.

2. Zagospodarowanie turystyczne

Podstawowym okresem badawczym w zakresie gromadzenia danych wtórnych i pierwotnych dla poszczególnych elementów infrastruktury turystycznej gminy Głucholazy na potrzeby niniejszego opracowania jest rok 2008. Ze względu na powszechnie występujące w Polsce uciążliwe zjawisko braku danych statystycznych dotyczących poszczególnych elementów zagospodarowania turystycznego, tylko dla tego roku udało się zebrać dane wtórne dotyczące urzędzeń noclegowych i pierwotne dotyczące urzędzeń gastronomicznych i rekreacyjnych. Dane dotyczące urzędzeń komunikacyjnych zwyczajowo zbierane w urzędach statystycznych są dostępne dla gmin tylko na poziomie roku 2004.

2.1. Urzędzenia noclegowe

Podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego są urzędzenia noclegowe, na które składają się wszelkie obiekty i urzędzenia umożliwiające turystyce nocleg poza miejscem stałego zamieszkania¹⁰. Wielkość i struktura bazy noclegowej gminy Głucholazy różni się dość znacznie, w zależności od tego czy korzysta się z danych pochodzących z oficjalnych statystyk GUS (tabele 1 i 2), czy też ze statystyk własnych gminy, które uwzględniają w ewidencji pokoje gościnne i gospodarstwa turystyczne (tabele 3 i 4) (ich dane ilościowe podlegają dużym wahaniom). Jest to dość często spotykane zjawisko – im atrakcyjniejsza turystycznie gmina, tym różnica między ewidencją GUS a wielkością bazy noclegowej ewidencjonowanej przez gminę jest większa. Jest to związane także z występowaniem w sektorze turystyki tzw. „szarej strefy”¹¹.

¹⁰ W. Kurek, M. Mika, *Turystyka jako przedmiot badań naukowych*, w: *Turystyka*, red. W. Kurek, PWN, Warszawa 2007, s. 26.

¹¹ Szara strefa to wszelkie działania gospodarcze, które przyczyniają się do oficjalnego (albo obserwowalnego) tworzenia (wzrostu) PKB, ale które pozostają bezpośrednio niezarejestrowane. To takie działania gospodarcze, które pozostają niezmierzone lub nie są zgłaszane, za: *Metodologia badań szarej strefy na rynku usług turystycznych*, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, wykonano na zlecenie Departamentu Turystyki Ministerstwa Gospodarki, Warszawa 2005, s. 6.

Tabela 1

Liczba obiektów noclegowych w gminie Głuchołazy według danych GUS za rok 2008

Gmina	Rok	Liczba obiektów
Głuchołazy	2008	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS Bank Danych Regionalnych¹².

Tabela 2

Liczba miejsc noclegowych w gminie Głuchołazy według danych GUS za rok 2008

Gmina	Rok	Liczba miejsc noclegowych
Głuchołazy	2008	1799

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS Bank Danych Regionalnych¹³.

Tabela 3

Baza noclegowa w gminie Głuchołazy według danych gmin (obiekty) za rok 2008

Gmina	Hotele	Pensjonaty	Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	Schroniska w tym PTSM i domy wycieczkowe	Campingi	Ośrodki wczasowe i kolonijne	Pokoje gościnne	Agroturystyka	Razem
Głuchołazy	1	1	7	4	2	1	16	17	49

Źródło: *Strategia rozwoju turystycznego i promocji pogranicza nysko-jesenickiego na obszarze Powiatu Nyskiego*, grudzień 2009.

¹² Strona GUS Bank Danych Regionalnych: http://www.stat.gov.pl/bdr_s/app/wybrane_cechy.wymiary.

¹³ *Tamże*.

Tabela 4

Baza noclegowa w gminach Powiatu Nyskiego według danych gmin
(miejsca noclegowe) za rok 2008

Gmina	Hotele	Pensjonaty	Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	Schroniska w tym PTSM i domy wycieczkowe	Campingi	Ośrodki wczasowe i kolonijne	Pokoje gościnne	Agroturystyka	Razem
Głucholazy	54	47	892	604	260	56	884	219	3016

Źródło: *Strategia rozwoju turystycznego..., op. cit.*

Jeżeli porównać dane za 2008 rok gromadzone przez GUS dotyczące liczby obiektów noclegowych z danymi gromadzonymi przez gminy, to można zaobserwować olbrzymią dysproporcję (GUS – 17 obiektów, gminy – 49 obiektów). Potwierdza to skalę zjawiska opisanego powyżej.

2.2. Urządzenia gastronomiczne

Drugim istotnym elementem zagospodarowania turystycznego jest zaplecze żywieniowe. Zdaniem Kurka i Miki bazę żywieniową lub gastronomiczną „stanowi zespół obiektów zapewniający turystom możliwość wyżywienia. W jej skład wchodzi obiekty gastronomiczne (restauracje, jadalnie, kawiarnie, bary, punkty gastronomiczne) oraz zakłady zaopatrujące turystów w artykuły żywnościowe”¹⁴. Dane dotyczące urządzeń gastronomicznych dla potrzeb niniejszego opracowania uzyskano drogą kontaktów bezpośrednich, telefonicznych, pisemnych z odpowiednimi wydziałami urzędu gminy Głucholazy. Zebrane dane zaprezentowano w tabeli 5.

Bazując na *Przygotowaniu do sezonu turystycznego 2008 w gminie Głucholazy*, można stwierdzić, że liczba obiektów gastronomicznych wydaje się wystarczająca, jednak brakuje baru śniadaniowego lub baru mlecznego zlokaliz-

¹⁴ W. Kurek., M. Mika, *op.cit.*, s. 26.

zowanego w centrum Głuchołaz. W okresie letnim przy kilku ośrodkach funkcjonują letnie ogródki piwne, w których organizowane są wieczorki taneczne oraz koncerty muzyczne; tradycyjnie funkcjonują też sezonowo obiekty małej gastronomii.

Tabela 5

Placówki gastronomiczne gminy Głuchołazy według stanu za rok 2008

Gmina	Restauracje	Kawiarnie	Bary	Stołówki	Inne punkty gastronomiczne	Razem
Głuchołazy	10	6	7	-	7	30

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Gminy Głuchołazy.

3. Urządzenia komunikacyjne

Bazę komunikacyjną turystyki tworzy sieć dróg i połączeń komunikacyjnych, szlaków i wyciągów, które zapewniają dostępność komunikacyjną określonego miejsca będącego celem podróży, a także umożliwiają turystę poruszanie się w jego obrębie¹⁵. Długość dróg gminy Głuchołazy przedstawiono w tabeli 6.

Ważną rolę w obsłudze turystów na terenie gminy pełnią szlaki i trasy turystyczne, stanowiąc jedną z podstawowych form turystyki aktywnej¹⁶. Zaliczyć do nich należy: piesze szlaki turystyczne, tj. szlak czerwony o długości 37 km (najdłuższy); W obrębie Kopy Biskupiej: szlak żółty (12-kilometrowy), szlak niebieski (10-kilometrowy), Szlak Miejski w Głuchołazach – prezentujący walory przyrodniczo-historyczne i potencjał turystyczny miasta. W obrębie Góry Parkowej: szlak żółty (długości ok. 6 km), szlak niebieski (długości 7 km); ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne: „Z Jarnołówka do Rozdroża Pod

¹⁵ W. Kurek, M. Mika, *Turystyka*, op.cit., s. 26.

¹⁶ Por. *Strategia promocji obszaru Gór Opawskich*. J. Marak, B. Węcka (red.), Opracowanie zrealizowane na potrzeby projektu: *Transgraniczny potencjał turystyczny obszaru Gór Opawskich*, Głuchołazy 2011.

Piekielkiem”, „Z Pokrzywej przez Olszak i Żabie Oczko do Jarnołówka”, „Przez Górę Chrobrego w Głucholazach”, „Doliną Bystrego Potoku na Biskupią Kopę”; oznakowane trasy rowerowe na terenie gminy Głucholazy: trasa rowerowa nr 9, trasa rowerowa nr 60; szlak kajakowy – Biała Głucholaska.

Tabela 6

Długość dróg gminy Głucholazy, stan na 31 grudnia 2004 roku

Gmina	Drogi gminne o nawierzchni twardej długość w km	Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej długość w km	Drogi gminne o nawierzchni gruntowej długość w km	Razem
Głucholazy	26,40	24,10	10,60	61,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS Bank Danych Regionalnych¹⁷.

4. Urządzenia rekreacyjne

Wśród elementów zagospodarowania turystycznego coraz większą rolę zaczynają odgrywać urządzenia rekreacyjne, takie jak: kąpieliska, wyciągi narciarskie, stadiony i boiska do gier, hale sportowe, lodowiska. Urządzenia te znajdujące się na obszarze recepcji turystycznej umożliwiają turystom uprawianie różnych form rekreacji¹⁸. Zestawienie tych urządzeń według stanu na rok 2008 zaprezentowano w tabeli 7.

Cechą charakterystyczną bazy sportowo-rekreacyjnej gminy Głucholazy jest także jej duży udział w obiektach noclegowych (50%), co umożliwia wykorzystanie tej bazy również dla potrzeb turystów, a nie tylko ludności miejscowej.

¹⁷ http://www.stat.gov.pl/bdr_s/app/wybrane_cechy.wymiary

¹⁸ W. Kurek, M. Mika, *Turystyka*, op.cit., s. 26.

Tabela 7

Urządzenia rekreacyjne gminy Głuchołazy według stanu za rok 2008

Gmina	Baseny i kąpieliska	Kryte baseny z kąpieliskami	Boiska sportowe	Stadiony odkryte	Hale sportowe	Inne obiekty do ćwiczeń fizycznych
Głuchołazy	1	1	7	1	2	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych z Urzędu Gminy Głuchołazy.

5. Ocena stanu infrastruktury turystycznej gminy Głuchołazy w opinii turystów

Badania ankietowe zostały przeprowadzone przez autorkę opracowania wraz z zespołem ankierów w ramach prac nad przygotowaniem *Strategii promocji obszaru Gór Opawskich* w okresie od kwietnia do sierpnia 2011 roku na terenie Gór Opawskich w obszarze gminy Głuchołazy. Respondentami byli turyści przebywający na badanym terenie. Liczebność próby została określona na 950 respondentów. W badaniu wykorzystano wywiad bezpośredni z użyciem przygotowanego wcześniej kwestionariusza. Wypełnione kwestionariusze zostały zweryfikowane formalnie i merytorycznie. Kwestionariusze wypełnione niekompletnie lub niewyraźnie zostały odrzucone. Następnie poddano je obliczeniom ilościowym, stosując metodę zliczeń ręcznych. Wypełnionych kwestionariuszy było ogółem 946, z czego odrzucono 43. Łącznie poprawnych kwestionariuszy pozostało 903.

Analiza wyników badań dostarczyła cennych informacji dotyczących oceny przez turystów stanu infrastruktury turystycznej w gminie Głuchołazy.

Biorąc pod uwagę obiekty i urządzenia turystyczne oraz rekreacyjne w Górach Opawskich na terenie gminy Głuchołazy, respondenci najwyżej ocenili pieszszlaki turystyczne – 70% ankietowanych oceniło je co najmniej dobrze, w następnej kolejności znalazły się obiekty noclegowe i gastronomiczne – co najmniej dobrze oceniło je 69% ankietowanych; wysoko zostały ocenione też ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne, gdyż 60% respondentów oceniło je co najmniej dobrze. Najgorzej badani ocenili obiekty kąpielowe, tj. co czwarty

ankietowany ocenił je jako złe, co piąty ocenił złe komunikację na terenie gminy, a co dziesiąty ocenił złe stan boisk sportowych.

Cennych informacji dostarczyła analiza zachowań i preferencji poszczególnych grup wiekowych poddanych badaniu. Młodzi ludzie (16–20 lat) najwyższej ocenili piesze szlaki turystyczne (22% oceniło je jako bardzo dobre). Cieszy wysoka ocena szlaku turystycznego wśród młodych, co świadczy o ich zainteresowaniu tą formą aktywnego wypoczynku. Najgorzej oceniono szlak kajakowy (28% tej grupy wiekowej oceniło go jako zły). W grupie wiekowej 21–30 lat najwyższej oceniono piesze szlaki turystyczne (24%). Najgorzej oceniono zaś obiekty kąpielowe (29%) i komunikację na terenie gminy (18%). W grupie respondentów w średnim wieku (31–45 lat) najwięcej osób oceniło bardzo dobrze ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne i obiekty noclegowe. Najniżej oceniono obiekty kąpielowe (27%) i komunikację na terenie gminy (17%). W grupie osób w wieku 46–60 lat najwyższej oceniono obiekty gastronomiczne (21%) i piesze szlaki turystyczne (18%). Respondenci z tej grupy wiekowej najwięcej zastrzeżeń mieli do obiektów kąpielowych (23%), szlaku kajakowego (16%) oraz komunikacji na terenie gminy (14%). Ostatnia – najstarsza grupa wiekowa (pow. 60 lat) najwyższej oceniła obiekty gastronomiczne – co czwarty ankietowany z tej grupy wiekowej ocenił je dobrze, co piąty zaś bardzo dobrze. Złe oceniono komunikację na terenie gminy.

6. Propozycje zmian i wnioski

Ankietowani zapytani o propozycje zmian w zakresie infrastruktury turystycznej gminy Głuchołazy nie wykazali się zbytnią chęcią do współpracy. Ponad 40% pozostawiło to pytanie bez odpowiedzi, co dziesiąty ankietowany odpowiedział, że „nie”, 8% odpowiedziało, że nie ma zdania w tym temacie. Z udzielonych odpowiedzi na uwagę zasługują:

- budowa basenu w Głuchołazach;
- zwiększenie liczby lokali rozrywkowych, dyskotek;
- budowa miejsc spotkań dla seniorów;
- zwiększenie liczby wytyczonych ścieżek rowerowych i tras turystycznych;
- poprawa oznakowania pieszych szlaków turystycznych;
- rozwój infrastruktury do uprawiania sportów zimowych;

- poprawa stanu dróg;
- zwiększenie liczby obiektów sportowo-rekreacyjnych;
- postawienie znaków informacyjnych przy trasach opisujących ciekawe miejsca;
- budowa kortu tenisowego.

Uwagi końcowe

Powyższe wyniki badań upoważniają do sformułowania następujących wniosków:

- turyści wysoko ocenili bazę gastronomiczną i noclegową gminy Głuchołazy, zwłaszcza należący do grup wiekowych: 16–20 lat i 21–30 lat oraz najstarsza grupa wiekowa – powyżej 60 lat. Należy w związku z tym zastosować odpowiednie instrumenty promocji, które sprawią, że turysta korzystając z dobrze rozwiniętej bazy sportowo-rekreacyjnej czeskiej części Gór Opawskich, wróci na nocleg do części polskiej.
- ankietowani krytycznie ocenili urządzenia komunikacyjne. Szczególnie negatywnie w tym względzie wypowiedzieli się respondenci z grup wiekowych: 21–30 lat, 31–45 lat i powyżej 60 lat. Należy w związku z tym podjąć niezbędne działania mające na celu budowę, rozbudowę i stałą poprawę jakości infrastruktury drogowej. Znajomość grup wiekowych, którym najbardziej doskwierają problemy związane z komunikacją na terenie gminy Głuchołazy, pozwoli na trafny wybór nośników reklamy, za pomocą których łatwiej będzie dotrzeć do odpowiednich segmentów celem przekonania ich o dokonanych działaniach w celu poprawy jakości urządzeń komunikacyjnych.
- ankietowani źle ocenili też jakość urządzeń sportowo-rekreacyjnych (obiektów kąpielowych, boisk sportowych itp.). Najbardziej problemy te doskwierały badanym powyżej 46. roku życia. Należy w związku z powyższym stworzyć odpowiednie warunki do budowy aquaparków oraz pozyskać środki na budowę dużej sali widowiskowo-sportowej.

**OPINION ABOUT PRESENT STATE AND PROPOSITIONS ABOUT
CHANGES IN GMINA GŁUCHOŁAZY TOURISM INFRASTRUCTURE
– RESEARCH RESULTS**

Summary

The tourism attractiveness of a city or a region is a result of its characteristic, widely understood tourism valor, the state of natural environment, the possibility to get there, that is communication availability and tourism infrastructure in scope of reception of tourism movement. In this paper, author describes results of public opinion poll in scope of tourists' opinions of Gmina Głucholązy tourism infrastructure state. In ending remarks, author, describing conclusions taken from analyses, proposes to introduce sufficient promotion instruments, which will make a tourist, using well developed sport-recreational base of Czech part of Góry Opawskie, to be back to Polish part and to use hotels and restaurants base of Gmina Głucholązy, which was well judged by interviewees.

Translated by Łukasz Węcki